

**DALYVAVIMO ES INSTITUCIJŲ, JŲ DARBO GRUPIŲ, KOMITETŲ POSĖDŽIUOSE IR
SUSITIKIMUOSE SU ES INSTITUCIJŲ IR VALSTYBIŲ NARIŲ ATSTOVAIS ATASKAITOS
FORMA**

1. Posėdžio institucinė forma, vieta, laikas ir dalyviai:

Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Europos Horizontas“ Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymų programos šešėlinio strateginės konfigūracijos komiteto pogrupio „Euratomas (Sintezė)“ posėdis.

Vieta: Nuotolinis posėdis, organizatorius – EK Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinis direktoratas, D4 - Euratom Research

Laikas: 2021 m. vasario 8 d.

Dalyvavo: Sigitas Rimkevičius

2. Svarstytas klausimas: 2021-2022 m. Euratomo darbų programos projekto Sintezės ("Fusion") dalies aptarimas

3. Posėdžio eigos apibendrinimas:

Patvirtinus posėdžio darbotvarkę, apžvelgti 2021-2022 m. Euratomo darbų programos projekte įtraukti branduolių sintezės ("Fusion") tematikos kvietimai.

Svarstymui pateiktoje darbų programos versijoje buvo atsižvelgta į š. m. sausio 11 d. vykusiame programos svarstyme ir po jo gautus pasiūlymus ir pastabas. Paminėtini keletas svarbesnių papildymų atnaujintoje programos versijoje:

- išryškinta Euratom programos sinergija su „Europos Horizonto“ programa, kurios dalimi ir yra Euratomo programa,

- siekiant ES investicijos į ITER (Tarptautinio termobranduolinio eksperimentinio reaktoriaus) projektą maksimalios gražos, išryškinta koordinacijos ir bendradarbiavimo svarba tarp EUROfusion konsorciumo, Europos Komisijos bei ITER ir branduolinės sintezės energetikos vystymo Europos bendrosios įmonės „Fusion for Energy“ (F4E) (OA-01 tema - Ko-finansuojama Europos partnerystė Fusion moksliniams tyrimams),

- išryškinta fundamentinių tyrimų svarba OA-01 temoje,

- OA-01 temoje labiau akcentuota tyrimų svarba sėkmingam ITER projekto įgyvendinimui,

- OA-01 temoje paminėti ne tik ITER, bet ir kitiems Fusion kelrodyje nurodytiems įrenginiams skirti tyrimai (W7-X, DONES ir kt.),

- OA-01 temoje akcentuota, kad svarbu koncentruotis taip pat ir į demonstracinės branduolių sintezės jėgainės DEMO poreikius, sukurti šioje srityje dirbančią projekto komandą,

- 6-os temos „Licencijavimo procedūrų, kodų ir standartų harmonizavimas ateities branduolių skilimo (fission) ir branduolių sintezės (fusion) įrenginiams“ projekto tipas pakeistas iš mokslinių tyrimų ir inovacijų (RIA) į koordinuotos paramos (CSA)

- 6-oje temoje akcentuota technologijų vertinimo ir harmonizavimo svarba,

- aprašant 6-ą temą „Licencijavimo procedūrų, kodų ir standartų harmonizavimas ateities branduolių skilimo (fission) ir branduolių sintezės (fusion) įrenginiams“ akcentuota bendradarbiavimo su ENSREG (Europos branduolinės saugos reguliatorių grupė) ir ETSON

(Europos techninės saugos organizacijų tinklas) organizacijomis svarba, nustatant mokslinių tyrimų programų prioritetus ir branduolinės saugos iššūkius (Lietuvos energetikos institutas yra ETSON narys).

Skirtingai negu praeitoje versijoje, atnaujintame programos projekte nurodyti daugumos kvietimų temų planuojami biudžetai. Tačiau Europos Ko-finansuojamai partnerystei Fusion moksliniams tyrimams (tema OA-01) biudžetas kol kas nenurodytas. 6-ta tema – Licencijavimo procedūrų, kodų ir standartų harmonizavimas ateities branduolių skilimo (fission) ir branduolių sintezės (fusion) įrenginiams, 7-ta tema – Tričio išmetimų valdymo klausimai branduolių skilimo (fission) ir branduolių sintezės (fusion) įrenginiuose, Podotarantūrinės stažuotės Euratom 2021-2022 m. mokslinių tyrimų temose, rengiamos pagal Marie Skłodowska-Curie programos taisykles (tema OA-06) numatomos finansuoti lygiomis dalimis iš Euratomo programos branduolių skilimo (fission) ir branduolių sintezės (fusion) dalių, kadangi šios temos apima abiejų dalių klausimus. OA-09 temos „Pramonės kompetencijų pritraukimas DEMO reaktoriaus iki-koncepcinio projekto parengimo veikloms“ 57 % biudžeto numatoma finansuoti iš Euratomo branduolių sintezės (fusion) dalies, likusi suma – iš branduolių skilimo (fission) dalies.

Diskusijų metu atkreiptas dėmesys, kad 15-oje temoje „Parama Euratom nacionaliniams kontaktiniams atstovams“ paminėta tik branduolių skilimo (fission) tematika, pasiūlyta į temos aprašymą įtraukti ir branduolių sintezės (fusion) tematiką.

EK atstovai informavo, kad tikimasi sklandaus Jungtinės Karalystės įsitraukimo į programos įgyvendinimą, visos reikalingos sutartys (tame tarpe ir Euratomo) parengtos ir suderintos.

4. Posėdžio sprendimai, kito posėdžio data:

Iki 2021 m. vasario 12 dienos galima siūsti komentarus ir pastabas 2020-2025 m. Euratom darbų programos projekto atnaujintai versijai. Planuojama, kad iki 2021 m. kovo mėn. pabaigos bus parengta nauja programos versija, iki balandžio mėn. pabaigos darbų programa bus patvirtinta, gegužės mėn. pabaigoje bus paskelbtas kvietimas teikti paraiškas ir spalio mėn. bus derinamos dotacijos sutartys.

5. Pasiūlymai dėl tolesnių Lietuvos veiksmų:

Skleisti informaciją apie branduolių sintezės energetikos mokslinių tyrimų programų svarbą Europai, ES lyderystę šioje tyrimų srityje bei vykdomus ambicingus projektus. Skirti tinkamą dėmesį ir aktyviai dalyvauti Europoje vystomuose pasaulinio lygio branduolių sintezės energetikos moksliniuose tyrimuose.

6. Priedama informacija (posėdžio darbotvarkė, išdalyta medžiaga, nuorodos):

Posėdžio darbotvarkė.

7. Tiesioginis ataskaitos rengėjas (vardas ir pavardė, institucija, pareigos, telefono numeris, elektroninio pašto adresas):

Sigitas Rimkevičius – Lietuvos energetikos instituto direktorius, tel. 8 37 401924, e-paštas: Sigitas.Rimkevicius@lei.lt